

LENNUVÄLJA VÕI KOPTERIVÄLJAKU KÄSIRAAMATU SISU

1. OSA. ÜLDINFORMATSIOON

- 1.1. lennuvälja või kopteriväljaku käsiraamatu (edaspidi *käsiraamat*) eesmärk ja sisu;
- 1.2. lennuvälja või kopteriväljaku sertifitseerimiseks ja käsiraamatu esitamise õiguslik alus;
- 1.3. lennuvälja või kopteriväljaku kasutamise tingimused – kinnitus, et lennuväli või kopteriväljak on õhusõidukite maandumiseks ja õhkutõusuks avatud kõigile võrdsetel alustel ja tingimustel;
- 1.4. aeronavigatsioonialase teabe edastamise kord;
- 1.5. lennuoperatsioonide registreerimise süsteem;
- 1.6. käitaja kohustused.

2. OSA. ANDMED LENNUVÄLJA VÕI KOPTERIVÄLJAKU ASUKOHA KOHTA

- 2.1. Plaanid ja kaardid, millel on näidatud:
 - 2.1.1. käitamiseks vajalike hoonete (ruumide) asukohad, kaasa arvatud meteoroloogiliste seadmete asukoht;
 - 2.1.2. kinnistu piirid;
 - 2.1.3. vahekaugused lähimatest asulatest ja kõikide lennuvälja või kopteriväljaku piiridest väljaspool asuvate lennuvälja või kopteriväljaku juurde kuuluvate hoonete ja seadmete asukohad;
 - 2.1.4. lennuvälja või kopteriväljaku nimi; dokumendid lennuvälja või kopteriväljaku ja tema seadmete asukohamaa omandi või kasutusõiguse kohta. Kui lennuvälja või kopteriväljaku asukoht ei ole nime järgi määratletav, siis kinnistu nimetus, piirid ja lennuvälja või kopteriväljaku asukoht sellel.

3. OSA. LENNUAMETILE JA AERONAVIGATSIOONILISE TEABE TEENISTUSELE (AIS) EDASTATAVAD LENNUVÄLJA VÕI KOPTERIVÄLJAKU ANDMED

- 3.1. Üldandmed:
 - 3.1.1. lennuvälja või kopteriväljaku nimi;
 - 3.1.2. lennuvälja või kopteriväljaku asukoht;
 - 3.1.3. lennuvälja või kopteriväljaku viitepunkti koordinaadid;
 - 3.1.4. lennuvälja või kopteriväljaku kõrgus merepinnast ja geoidi hälve;
 - 3.1.5. lävede kõrgus merepinnast ja geoidi hälve, lennuraja lõpu ja kõikide märkimisväärselt kõrgete ja madalate lennuraja punktide kõrgused merepinnast ning täppislähenedemisega lennuraja maandumisala kõrgus merepinnast;
 - 3.1.6. lennuvälja või kopteriväljaku keskmine kõrgeim temperatuur;
 - 3.1.7. lennuvälja või kopteriväljaku majakas (juhul kui on olemas);
 - 3.1.8. WGS-84 süsteemikohased koordinaadid.
- 3.2. Lennuvälja või kopteriväljaku mõõtmed ja sellega seonduv informatsioon:
 - 3.2.1. lennurada – tegelik peiling, tähise number, pikkus, laius, nihutatud läve asukoht, kalle, katte tüüp ning täppislähenedemisega lennuraja puhul takistustevaba piirangupinna olemasolu;
 - 3.2.2. lennuriba, lõppohutusala ja pidurdusala pikkus, laius ja katte tüübid;
 - 3.2.3. ruleerimisteede pikkus, laius ja katte tüüp;
 - 3.2.4. perrooni ja õhusõidukite seisukohtade katte tüüp;
 - 3.2.5. takistustevaba riba pikkus ja pinna profiil;
 - 3.2.6. visuaalsed navigatsioonivahendid:
 - lähenedistulede tüüp ja visuaallähenedemise kalde määratlemise süsteem (PAPI/APAPI/HAPI, T-VASIS/AT-VASIS),
 - lennuraja, ruleerimisteede ja perrooni tähistus ja valgustus,
 - muud ruleerimisteedel ja perroonil asetsevad visuaalsed vahendid (kaasa arvatud lennuraja ootekohad, vahepealsed ootekohad ja stopptuled),
 - visuaalse dokkimissüsteemi asukoht ja tüüp,
 - valgustuse varuvooluallika olemasolu;
 - 3.2.7. standardsed ruleerimisskeemid ja tähistus;
 - 3.2.8. lävede koordinaadid;
 - 3.2.9. lähenemis- ja stardialas, lennuvälja või kopteriväljaku ringil ja läheduses asuvate takistuste kõrgused ja koordinaadid (kaart vastavalt ICAO Annex 4 ja 15);
 - 3.2.10. katete pinnatüübid ja kandevõime vastavalt ACN-PCN meetodile;
 - 3.2.11. kõrgusemõõtja lennueelse kontrolli asukoht perroonil ja kõrgus merepinnast;
 - 3.2.12. deklareeritud distantsid: kasutatav hoojooksumaa stardil / (TORA), kasutatav stardidistants (TODA), kasutatav katkestatud stardi distants (ASDA), kasutatav maandumisdistants (LDA);
 - 3.2.13. liikumisvõimetu õhusõiduki eemaldamise kord:
 - antud valdkonnaga tegeleva koordinaatori kontakttelefon, võimalusel faks ja e-posti aadress (edaspidi *kontaktandmed*), informatsioon liikumisvõimetu õhusõiduki eemaldamise võimaluste kohta,

–kõige suurema õhusõiduki tüüp, mida on lennuväljalt või kopteriväljakult võimalik eemaldada lennuvälja vahenditega;

3.2.14. tuletõrje ja päästetegevus:

–lennuvälja või kopteriväljaku tuleohutuse kindlustamise tase,

–tulekustutusainete tüübid ja kogused.

4. OSA. ANDMED LENNUVÄLJA VÕI KOPTERIVÄLJAKU KÄITAMISPROTSEDUURIDE JA OHUTUSMEETMETE KOHTA

4.1. Lennuametile teavitamine

Lennundusteabe kogumikus (AIP) avaldatud lennuvälja või kopteriväljaku kohta käiva teabe muudatustest teavitamise protseduur ja NOTAM-i väljaandmise kord, kaasa arvatud:

4.1.1. Lennuametile muudatustest teatamine ja nende registreerimine (nii tööajal kui väljaspool tööaega);

4.1.2. muudatustest teavitamise eest vastutavate isikute nimed, ülesanded ning kontaktandmed (nii tööajal kui väljaspool tööaega);

4.1.3. Lennuametile teatatavate muudatuste saatja nimi ja kontaktandmed.

4.2. Lennuvälja või kopteriväljaku liiklusalasse (liiklusalala on teatud lennuvälja või kopteriväljaku ala, mida kasutatakse õhusõidukite õhukõrguseks, maandumiseks ja ruleerimiseks ning mis sisaldab nii manööverdusala kui perrooni) pääsemise kord.

Ebaseadusliku sekkumise tõkestamiseks kehtestatud protseduurid koostöös vastava teenuse osutajaga ning isikute, sõidukite, seadmete, loomade, vms ebaseaduslikult liiklusalasse pääsemise takistamine, kaasa arvatud:

4.2.1. käitaja, õhusõiduki käitaja, lennuväljal või kopteriväljakul baseeruvate operaatorite, julgestuse ja ohutuse eest vastutaja, Lennuameti ja muude riiklike institutsioonide roll;

4.2.2. lennuväljale või kopteriväljakule sissepääsu kontrollivate vastutavate isikute nimed, ülesanded ning kontaktandmed.

4.3. Lennuvälja või kopteriväljaku hädaolukorra lahendamise plaan

Lennuvälja või kopteriväljaku hädaolukorra lahendamise plaanis sisalduvad andmed:

4.3.1. tegutsemisplaanid lennuväljal või kopteriväljakul ja/või vahetus läheduses tekkivate võimalike hädaolukordade kohta:

–õhusõiduki rikked,

–tulekahjud hoonetes,

–sabotaažid, pommiähvardused (õhusõidukile või hoonetele),

–õhusõiduki ebaseaduslikud hõivamised,

–hädaolukorra ajal ning hädaolukorra järgselt toimunud intsidendid;

4.3.2. hädaolukorras kasutatavate lennuvälja või kopteriväljaku seadmete ja vahendite testimine (katsetamine) ning testimiste sagedus;

4.3.3. kriisireguleerimisõppuste läbiviimine ning sagedus;

4.3.4. lennuvälja või kopteriväljaku teenistuste ning väljaspool asuvate ettevõtete volitatud isikute nimekiri koos kontaktandmete, SITA aadressi ja nende poolt kasutatavate raadioside sagedustega;

4.3.5. lennuvälja või kopteriväljaku kriisikomitee moodustamine koolituste ja muude hädaolukorra lahendamiseks vajalike ettevalmistuste läbiviimiseks;

4.3.6. hädaolukorra lahendamist juhtiva isiku määramine.

4.4. Tuletõrje- ja päästetööd

Andmed tuletõrje- ja päästetöödeks ettenähtud varustuse, seadmete, personali ja protseduuride kohta, nende vastavus tuletõrje- ja päästetööde nõuetele, kaasa arvatud tuletõrje- ja päästetööde korraldamise eest vastutavate isikute ülesanded ja nimed.

4.5. Käitaja poolt teostatavad liiklusalala ja takistuste piirangupinna (takistuste piirangupinnad määratlevad takistustest vabana hoitava õhuruumi osa lennuvälja või kopteriväljaku kohal ja selle lähiümbruses, et võimaldada ohutut lennutegevust ning vältida takistuste lisandumisega lennuvälja või kopteriväljaku kasutuks muutumist) ülevaatused.

Käitaja poolt teostatavate liiklusalala ja takistuste piirangupinna ülevaatusete protseduurid:

4.5.1. ülevaatusete korraldus, muuhulgas haardeteguri ja veesügavuse mõõtmine lennuradadel ja ruleerimisteedel nii lennuvälja või kopteriväljaku tööajal kui väljaspool seda;

4.5.2. sidepidamine lennujuhtimisüksusega ülevaatusete ajal;

4.5.3. ülevaatusete päeviku täitmise korraldus ja asukoht;

4.5.4. ülevaatusete sagedus ja ajagraafik;

4.5.5. ülevaatusete kontrollnimekiri;

4.5.6. ülevaatusete tulemustest teavitamine ja ohutuse tagamiseks koheste vajalike meetmete rakendamine;

4.5.7. ülevaatusete eest vastutavate isikute ülesanded, nimed ja kontaktandmed.

4.6. Visuaalsed navigatsioonivahendid ja elektrisüsteemid

Andmed tulede (kaasa arvatud takistuste valgustuse), tähiste, märkide ja lennuvälja või kopteriväljaku elektrisüsteemide ülevaatusete ja hoolduse korraldamise kohta:

4.6.1. ülevaatusete teostamise korraldus lennuvälja või kopteriväljaku tööajal ja väljaspool tööaega ning ülevaatusete kontrollnimekirjad;

4.6.2. ülevaatusete tulemuste dokumenteerimise ja puuduste kõrvaldamise korraldus;

4.6.3. korralise ja erakorralise hoolduse korraldus;

4.6.4. varuvooluallikate (kui on olemas) kasutamine ja tegutsemine osalise või täieliku elektrisüsteemi rikke korral;

4.6.5. valgustussüsteemi ülevaatusete ja hoolduse eest vastutavate isikute nimed, ülesanded ja kontaktandmed (kontakteerumiseks lennuvälja või kopteriväljaku tööajal ja väljaspool tööaega).

4.7. Liiklusalala hooldus

Liiklusalala hoolduseks vajalikud seadmed ja protseduurid:

- 4.7.1. kattega alade hoolduskorraldus;
- 4.7.2. katteta lennuradade ja ruleerimisteede hoolduskorraldus;
- 4.7.3. lennuribade ja ruleerimistee ribade hoolduskorraldus;
- 4.7.4. lennuvälja või kopteriväljaku dreanaaži hoolduskorraldus.

4.8. Ehitustööde ohutus lennuväljal või kopteriväljakul

Protseduurid ehitus- ja hooldustööde planeerimiseks ja ohutuks teostamiseks liiklusalal või selle vahetus läheduses:

- 4.8.1. sidepidamise korraldus lennujuhtimisüksusega tööde ajal;
- 4.8.2. tööde planeerimise ja teostamise eest vastutavate isikute ja ettevõtete nimed, ülesanded ja kontaktandmed;
- 4.8.3. lennuväljal või kopteriväljakul baseeruvate operaatorite, tehniliste teenistuste ja lennuettevõtete, kellele ehitustöödest teatada, kontaktandmed tööajal ja väljaspool tööaega,
- 4.8.4. vajadusel ehitustööde läbiviimise plaanide jaotusnimekiri.

4.9. Töökorraldus perroomil

Protseduurid töö korraldamiseks perroomil:

- 4.9.1. lennujuhtimisüksuse ja perroomikorraldusüksuse vaheline koostöö;
- 4.9.2. õhusõidukitele seisupaikade jaotamine;
- 4.9.3. mootori käivituse korraldus ning õhusõiduki pukseerimise luba;
- 4.9.4. juhismärguande teenindus;
- 4.9.5. saateauto «FOLLOW ME» kasutamise võimalus.

4.10. Ohutuse tagamine perroomil

Ohutuse tagamise protseduurid perroomil:

- 4.10.1. kaitse reaktiivmootori joa eest;
- 4.10.2. ohutusnõuete täitmise tagamine õhusõiduki tankimisel;
- 4.10.3. perroomi puhastamine;
- 4.10.4. perroomil toimuvatest intsidentidest ja õnnetustest teavitamise korraldus;
- 4.10.5. perroomil töötava personali ohutusnõuetele vastavuse kontroll.

4.11. Liikluskorraldus kontrollitavas alas

Protseduurid maapealse liikluse kontrollimiseks lennuvälja või kopteriväljaku liiklusalas või nende vahetus läheduses:

- 4.11.1. vastavad liiklemisreeglid (kaasa arvatud kiiruspiirangud) ja meetmed reeglite täitmiseks;
- 4.11.2. liiklusalas liiklevatele sõidukijuhtidele lubade väljaandmine.

4.12. Loomade ja lindude ohje

Protseduurid lindude ja loomade lennuvälja või kopteriväljaku lennutrajektoril või liiklusalas viibimise ohuga tegelemiseks:

- 4.12.1. lindude ja loomade poolt tekitatavate ohtude hindamine;
- 4.12.2. lindude ja loomade kontrolli programmide rakendamine;
- 4.12.3. lindude ja loomade kontrolli eest vastutavate isikute nimed ja kontaktandmed lennuvälja või kopteriväljaku tööajal ja väljaspool tööaega.

4.13. Takistuste (takistus on kas (ajutiselt või püsivalt) maaga ühendatud või ühendamata objekt õhusõidukite maapealseks liikumiseks mõeldud alal või objekt, mis ulatub läbi määratletud piirangupinna) kontroll vastavalt Vabariigi Valitsuse 3. juuni 2003. a määrusele nr 162 «Lennuvälja või kopteriväljaku lähiümbruse määratlemise ja kasutamise kord» (RT I 2003, 45, 317)

Takistuste kontrolli protseduurid:

- 4.13.1. takistuste piirangupindade jälgimine ja vajadusel A-tüüpi kaart takistustega tõususektoris;
- 4.13.2. käitaja poolne takistuste kontroll;
- 4.13.3. takistuste piirangupinnas olevate ehitiste või muude maaga püsivalt ühendatud objektide kõrguste jälgimine;
- 4.13.4. lennuvälja või kopteriväljaku lähiümbruses olevate ehitusprojektide kontrollimine;
- 4.13.5. Lennuametile lähiümbruse piires asuvast, takistuste piirangupinda läbivast ehitisest või muust lennutakistusest teatamine.

4.14. Liikumisvõimetu õhusõiduki eemaldamine

Protseduurid liikumisvõimetu õhusõiduki eemaldamiseks liiklusalalt või selle vahetust lähedusest selleks ettenähtud kohta:

- 4.14.1. käitaja ja õhusõiduki registreerimissertifikaadi omaniku ülesanded;
- 4.14.2. õhusõiduki registreerimissertifikaadi omaniku teavitamise kord;
- 4.14.3. koostööprotseduurid lennujuhtimisüksusega;
- 4.14.4. kord liikumisvõimetu õhusõiduki eemaldamiseks vajalike seadmete ja personali saamiseks;
- 4.14.5. liikumisvõimetu õhusõiduki eemaldamise eest vastutavate isikute nimed ja kontaktandmed.

4.15. Ohtlike ainete ja kemikaalide käitlemine

Protseduurid ohtlike ainete ja kemikaalide lennuväljal või kopteriväljakul ladustamiseks ja käitlemiseks (teede- ja sideministri 6. detsembri 2000. a määrus nr 106 «Nõuded kemikaali hoiukohale, peale-, maha- ja ümberlaadimiskohale ning teistele kemikaali käitlemiseks vajalikele ehitistele sadamas, autoterminalis, raudteejaamas ja lennujaamas»):

- 4.15.1. lennuväljal või kopteriväljakul kergsüttivate vedelike (kaasa arvatud õhusõiduki kütus) ja muude ohtlike ainete ja kemikaalide ladustamiseks eraldatud ala määratlemine;
- 4.15.2. kehtestatud meetmed ohtlike ainete ja kemikaalide üleandmiseks, ladustamiseks, jaotuseks ja käitlemiseks.

Märkus – Ohtlike ainete hulka arvatakse kergsüttivad vedelikud ja tahked ained, söövitavad vedelikud, kokkusurutud gaasid ning magneetilised või radioaktiivsed ained. Tegutsemine ohtlike ainete mahavalgumise või lekke korral peaks sisalduma ka hädaolukorra lahendamise plaanis.

4.16. Piiratud nähtavuse protseduurid

Piiratud nähtavuse protseduurid sisaldavad vajadusel lennuraja visuaalnähtavuse mõõtmist ja visuaalnähtavusest teavitamist ning mõõtmise eest vastutava isiku kontaktandmeid (ka väljaspool lennuvälja või kopteriväljaku tööaega).

4.17. Lennujuhtimis- ja raadionavigatsiooniseadmete asukohtade kaitse

Protseduurid lennujuhtimis- ja raadionavigatsiooniseadmete asukohtade kaitseks:

4.17.1. seadmete lähiümbruses toimuva tegevuse kontroll;

4.17.2. maapealse hoolduse korraldus seadmete lähiümbruses;

4.17.3. ohtliku mikrolaine kiirguse eest hoiatavate tähistega paigaldamise korraldus.

5. OSA. LENNUVÄLJA VÕI KOPTERIVÄLJAKU JUHTIMINE JA OHUTUSJUHTIMISE SÜSTEEM

5.1. Lennuvälja või kopteriväljaku juhtimine

Lennuvälja või kopteriväljaku juhtimise osa sisaldab:

5.1.1. käitaja organisatsiooni struktuuri koos vastutavatel kohtadel töötavate isikute nimede, ametikoha nimetuse ning peamiste tööülesannetega;

5.1.2. kogu lennuvälja või kopteriväljaku lennuohutuse eest vastutava isiku nime, ametikohta ja kontaktandmeid;

5.1.3. lennujaama komiteed.

5.2. Ohutusjuhtimise süsteem

Kõikide ohutusnõuetega vastavuse ning jätkusuutliku ohustaseme tagamiseks ja selle tõstmiseks kehtestatud ohutusjuhtimise süsteemi peamised osad on:

5.2.1. ohutuspoliitika, mis võimalikult täpselt kirjeldab ohutusjuhtimise protsessi ning selle seoseid erinevate töö- ja hooldusprotsessidega;

5.2.2. ohutusjuhtimise süsteemi struktuur või korraldus, kaasa arvatud ohutusvaldkondade küsimustega tegelevate isikute või gruppide vastutusastme määramine ohutusvaldkondade küsimuste lahendamiseks;

5.2.3. ohutusjuhtimise süsteemi strateegia ja planeerimine, mis määratleb ohutusvaldkondade eesmärgid, erinevate algatuste rakendamise prioriteetidid ning riskide kontrollimiseks, hoides neid nii madalal kui (teostatavalt) võimalik ning pidades alati silmas 1944. a Chicago «Rahvusvahelise tsiviilennunduse konventsiooni» lisa 14 standardeid ja soovitatavat praktikast ning Eesti seadusandlust;

5.2.4. ohutusjuhtimise süsteemi rakendamine, kaasa arvatud ohutusvaldkondade kommunikatsiooniks ning ohutusnõuete täitmiseks ettenähtud vahendid, meetodid ja protseduurid;

5.2.5. kõrgetasemelist terviklikku ohutusjuhtimist nõudvate ohutuse suhtes kriitiliste valdkondade käsitlemise süsteem (ohutusmeetmete programm);

5.2.6. ohutuskultuuri ja õnnetuste ennetamise teadvustamise meetmed ning riskide kontroll, kaasa arvatud õnnetuste, intsidentide, kaebuste, defektide, vigade, lahknevuste ja tõrgete ohutusjälgimine;

5.2.7. ohutusvaldkondade analüüs ja siseauditid, mille raames üksikasjalikult käsitletakse süsteemide ja programmide ohutusvaldkondade rakendamist;

5.2.8. kõikide ohutusega seotud lennujaama vahendite dokumenteerimine ning lennujaama töö- ja hooldusvaldkondade andmete registreerimine (katete projekteerimis- ja ehitusplaanid, tuledesüsteem). Andmete takistamatuks kättesaadamiseks peaks süsteem olema kergesti jälgitav ning sisaldama ka kaardimaterjale;

5.2.9. personalikoolitus ja pädevus, kaasa arvatud ohutusvaldkondade koolitustelt saadud tagasiside ja hinnangud ning koolitusel osalenute teadmiste kontroll;

5.2.10. lennuväljal või kopteriväljakul ehitustööde teostajatega sõlmitavatesse lepingutesse ohutusega seotud sätete lisamine ja nende täitmise jälgimine.